

37(1312)

Եթե հարևանը հարևանին որևէ բանի բաժին է տանում (օրինակ, միրգ, ուտելիք), ապա ամանը դատարկ հետ չեն ուղարկում:

38(1313)

Եթե բարեկամները նորապսակներին հյուր են տանում, ապա պետք է նրանց որևէ նվեր տան:

39(1314)

Նորածին երեխայի բարձի տակ որևէ մետաղյա իր են դնում (մկրատ, դանակ), որ երեխան չկոխվի:

40(1315)

Բողազը որ փրթաթըմ ա, եղանակը վատանում ա (խաբստելու դեպքում):

41(1316)

Չախ ականջը որ քոր ա կյալի, արև պետք ա անի

42(1317)

Ոտի տակը քոր ա կյալի, անձրև դի կյալ:

Գ. ԲԺՇԿՈՒԹՅՈՒՆ

43(1318). ԱՅՐՎԱԾԵՒ ԲՈՒԺՈՒՄ

Չա՛, վառածը, որ վառըմ ա, նրա դռըմանն անըմ են: Վառածին էլ էրկու դռըման ա, ախճիկ ջան: Մինը անըմ են՝ խոզի ոսկուռը վառըմ են, էրըմ՝ վըրեն անըմ:

Մինն էլ՝ ծովի տեղնուց ա, հարըմ ենք կովի յեղի հետ՝ կովի անարատ յեղի հետ խառնըմ, քսըմ, սըղանըմ ա, անց ա կենըմ: Չէ՛, հետըմ մընը չի: Անձիջապես պետք ա անես:

Բայց, ախճիկ ջան, ոչ մի պան, ասես մի կոպեկ պան վեր ունի, հախ ուզի, չէ՛: Չա՛, տես խնթրանը:

44(1319). ՓԸԹԻԹԱ՛

Մի լավագույն ճուր Եմ ածըմ, փըթիթեն սարըմ: Մի չոփի էլ տընըմ Եմ սարըմ Եմ, պանթըմը փըթաթըմ: Պանթըմը փըթաթըմ Եմ ընքելը Եմ մի խաչիցը, էն մի խաչիցն ա հիվանդութիըն, Եմ մինը պան Եմ անըմ: Ես Սըրվեղն ա², Ես էլ Սևքարա խաչն ա, Ես էլ սարի խաչն ա, Ես էլ Չացուտա՛ խաչն ա, Ես էլ Յալի⁴ խաչն ա: Ետ մի փըթաթըմ Եմ Ետ խաչերի ա-նունիցը, փըթաթըմ Եմ, ընքելանը մինը պանց ա ըլնը, Ես մեկելը պան չի ըլնը: Ընը՛, Ես մի պանթըմը հանըմ Եմ փըթիթա հըլլորըմ տանըմ տընըմ Ետ խաչերըմը, Ետ որը որ պանց ա ըլնը, որի անունով որ պանց ա ըլնը, տանըմ Եմ տընըմ խաչըմը, որ «իմ էրեսը քու ոտի տակը, Ես լավութիըն, Ես բժշկութիըն արա, որ լավանա հիվանդը»:

Ու մըհել որցակը տանըմ Եմ մատաղ անըմ ու փայ անըմ: Ու տա կոչվըմ ա փըթիթա:

45(1320). ՎԱՍԻ ՉԱՍԱՐ

Սեռելի ոսկուռը էրըմ ենք ու մեկ շան քա-ըը չորըցըմ ենք, մուկն էլ էրըմ ենք, Ետ իրեքը խառնըմ իրար, աղըմ, փոշի չինըմ, վախի հա-մար: Տա՛, ալլուկը էփըմ ենք, մը քիքա պտղնցովը էսքան փոշի ենք անըմ, խառնըմ ու տալիս վախեցածին, օքըմ ա: Շա՛տ:

¹ «Փըթիթա»-ն արվում է պարզելու համար, թե հիվանդությունը որ սրից է ստացվել, որ համապատասխան սրի կամ խաչի օգնությամբ բուժեն հիվանդին (ծանոթ. բանահավաքի):

² Սըրվեղ - Միջնադարյան վառք է Այգեռիվիտ և Դիտավան գյուղերի միջև ընկած անտառի խորքում (ծանոթ. բանահավաքի):

³ Չացուտը գտնվում է Դիտավան գյուղից վեր անտառում: Չավանաքար անվանումն ստացել է հացենի ծառի առատությամբ պատճառով: Չացուտի տարածքում վաղ ժամանակներում գյուղ է եղել, որի ավերակների հետքերը պահպանվել են: Չացուտում կա մի խաչքար և մատուռ, որը դիտավանցիների համար սրբատեղի է և որտեղ հաճախ աքաղաղ են մատաղ անում (ծանոթ. բանահավաքի):

⁴ Յալ կամ Յալեր կոչվում է Դիտավան գյուղի դիմացի բարձրադիր լանջը (ծանոթ. բանահավաքի):

46(1321). ԹԸՇՇԱՆ¹ (նիաթի համար)

Որ էրեխեն նիաթի ա կյալի, ճուրն ածըմ ենք ամանը ու մի իրեք-չորս հատ անձող քցըմ մեչը, ասըմ. «աչկերըտ տըրաքի, աչկերըտ տըրաքի», ում աչկերը ըրեխին կպել ա, աչկերը տըրաքի: Ու ըրեխի օրորոցի կըշտովը կամ թե չէ շորի վրովը ճուրը շաղ ենք տալի: Էտ էլ տհե ա ըլըմ:

Դ. ԳՈՒՇԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

47(1322). ԿՅԱՐԻ ՔՅԵԼ

Վերցնում են յոթ հատիկ, վեցը՝ գարի, մեկը՝ ցորեն: Գարու հատիկներից մեկը պետք է սև լինի, իսկ մեկի կեսը՝ կտրված: Ցորենը նշանակում է բարի բախտ, սև գարին՝ վատ բախտ, իսկ կիսված գարեհատը խորհրդանշում է այն անձնավորությանը, ում համար գուշակությունը կատարվում է: Գուշակողը ծախ ձեռքի ափը փաթաթում է մի սև շորով, որի ծայրերը լավ ձգում է այնպես, որ ստացվում է հարթ ափ և այդ ձեռքով ձգում է գարու հատիկները ծախ ձեռքի ափին ու դրանց գրաված դիրքով գուշակում է: Եթե սև գարու հատիկն ընկնում է գուշակվողին խորհրդանշող գարու հատիկից հետո, ուրեմն տվյալ անձնավորության բախտը սև է, իսկ եթե ցորենի հատիկն ընկնում է գուշակվողի գարու հատիկից առաջ, ուրեմն՝ բախտը բարի է:

¹ Թշշան անել - փայտի այրվող, շիկացած կտորները գցում են քրի մեջ, որտեղ դրանք թշշոցով հանգչում են, այստեղից էլ՝ «թշշան անել» արտահայտությունը (ծանոթ. բանահավաքի):